

Fågelobservationer i Ammarnäs-området sommaren 1963

Av HARRY MYHRBERG

Ammarnäs besöks årligen av ett stort antal ornitologer från hela landet och även från utlandet. Trots detta har inte särskilt mycket meddelats i tryck om fågelfaunans sammansättning i nämnda trakter. De utan tvekan fylligaste redogörelserna härstammar från ZETTERBERG (1920, 1925). Han var från 1905 jägmästare i Stensele, Lycksele och Sorsele socknar och skaffade sig en gedigen kunskap om djurvärlden i södra Lapplands skogsland och fjällområde. Efter dessa uppsatser har ingen komplett artlista publicerats förrän i samband med den exkursion till Ammarnäs, som företogs 1950 i samband med den internationella ornitologkongressen i Uppsala (HÖRSTADIUS 1951). Sedan dess har området blivit mycket populärt som exkursionsmål. I rapporterna från Skånes ornitologiska förenings exkursioner har publicerats en del uppgifter av faunistiskt värde (MATHIASSEN 1959, MARKGREN 1962). NILSSON (1963) har också redogjort för ett antal fågelobservationer kring Ammarfjället, och notiser om enstaka arter finnes hos SWANBERG (1945, 1951), MARKGREN (1951), LUNDBERG (1960), BLADH (1962) och CURRY-LINDAHL (1963). Slutligen må nämnas inventeringarna av några liknande områden i närheten, nämligen Tärnasjön, Ahasjön och Laisan (DELIN, MYHRBERG & SVENSSON 1957).

Denna uppsats utgör en sammanställning av de fågelarter som observerades i Ammarnäs-området och närliggande trakter av i första hand medlemmarna i den ornitologgrupp från Zoologiska institutionen i Lund, som med stöd av Statens naturvetenskapliga forskningsråd försommaren 1963 i angivna område utförde täthetsbestämningar av det häckande småfågelbeståndet i olika skogsbiotoper. I samband med inmätningarna av provytorna samt vid färderna till och från inventeringsplatserna gjordes naturligtvis en hel del observationer över fågelfaunan. När tiden så medgav företogs även några exkursioner upp på fjällheden. Det har fallit på min lott att

bearbeta det anteckningsmaterial som på så sätt sammanbragts av expeditionens medlemmar, BENGT ALM, ANDERS ENEMAR, SVEN-ÅKE HANSON, INGVAR LENNERSTEDT, BENGT SJÖSTRAND, SÖREN SVENSSON och jag själv. I den mån det är dessa, som svarar för observationerna, angives inte detta särskilt i det följande. Så är dock fallet då iakttagelserna gjorts av någon av följande personer, vilka motsvarande period var verksamma i undersökningsområdet i skilda zoologiska syften och generöst ställt sitt anteckningsmaterial till förfogande, nämligen BERTIL CASSLÉN (BC), GÖRAN HOLMSTRÖM (GH), INGA MYHRBERG (IM) samt ASTRID och STAFFAN ULFSTRAND (AU, SU). Det är mig angeläget att tacka dem för värdefulla bidrag till sammanställningen. Området besöktes av gruppens medlemmar från sista veckan i maj till första veckan i juli. ASTRID och STAFFAN ULFSTRAND fanns kvar i området fram till den 13.8. Dessutom är några observationer från STAFFAN ULFSTRANDS besök i mitten av november inkluderade.

De områden som i samband med inventeringsarbetet blev mest besökta var ängsbjörkskogen vid St. Tjulträsk's nordöstra del samt sydsluttningarna av Kaissats och Valle, vägsträckan St. Tjulträsk-Ammarnäs med omkringliggande skogar, själva samhället med det intilliggande delat, Ribovardos nordsluttning samt skogarna från Djupfors upp till trädgränsen. De undersökta fjällhedarna utgörs av sluttningen från Kaissats och Valle ned mot Marsivagge inklusive sistnämnda område, platån från Högbäckens lappläger mot Råtakvagge och Laddevardo, fjällheden kring Äivesåive och Guonger samt fjällheden ovanför Djupfors upp mot Kuoltatjåkko. Dessutom härstammar en del uppgifter från området väster om L. Tjulträsk, Stormyran och Vuomatjåkko. Ibland hänvisas i texten till vår förläggningsplats, dvs. en stuga intill Karsbäcken vid vägen halvvägs mellan Ammarnäs och St. Tjulträsk.

Följande förteckning är menad att vara en fullständig förteckning över de arter, som påträffades i Ammarnäs-området och på samma gång en sammanställning av främst de häckningsbiologiska data, som ackumulerat i anteckningsböckerna. Även om en av expeditionens huvudsyften var att erhålla objektiva mått på fågelfaunans täthet och fördelning i olika biotoper, så kunde självfallet detta arbete inte ge säkra resultat annat än för de allmännare arterna och då uteslutande smärre tättingar. Därför har i det följande en subjektiv bedömning av status och utbredning gjorts för de flesta

arter trots medvetenheten om alla de bristfälligheter, som följer med ett sådant sätt att karakterisera ett områdes fågelfauna. Men som inventeringsarbetena är planerade att pågå under en följd av år och eftersom uppmärksamheten även i fortsättningen kommer att vara riktad även på de arter, som icke på ett tillförlitligt sätt träffas av provyteinventeringarna har föreliggande redogörelse bedömts vara motiverad som grund för framtida studier i vissa arters fluktuationer i antal m. m. I varje fall kan mera drastiska förändringar i lätt-tillgängliga arters numerär därmed förväntas bli någorlunda tillförlitligt kartlagda. Men för de arter, vars utbredning och täthet blivit karakteriserade med inventeringsarbetet i provytorna, ges i det följande, beträffande dessa data, endast en hänvisning till den särskilda redogörelsen för resultaten från provytor och protokollgångar (ENEMAR 1964).

Artförteckning

Storlom (*Gavia arctica*). Förekom tämligen allmänt i sjöarna upp till videregionen.

Smålom (*Gavia stellata*). Kackel hördes flera gånger från St. Tjulträsk. Dessutom sågs 1 ex. flygande över Marsivagge den 13.6 (BC, GH, SU) och 1 ex. flygande från Marsivagge mot St. Tjulträsk den 16.6.

Gräsand (*Anas platyrhynchos*). Förekom mindre allmänt, men den 11.6 fanns 7 hanar vid Tjulåns utflöde i Gautsträsk. Den 5.6 sågs 2 hanar i Marsivagge.

Kricka (*Anas crecca*). Allmänt förekommande upp i fjällregionen, där den dock var något sparsammare. Nästan dagligen företogs turer till St. Tjulträsk, och vid varje tillfälle sågs enstaka exemplar eller par i bäckar och mindre gölar. I slutet av juni observerades en kricka med en unge i en bäck en bit upp på Valles sydslutning. En hona med ungar sågs vid flera tillfällen i slutet av juli i Tjulåns utflöde ur St. Tjulträsk (SU). En hona med minst 5 ungar sågs den 27.6 i en liten sjö i passet mellan Guonger och Äivesåive.

Årta (*Anas querquedula*). 1 par sågs den 21.6 i deltaområdet (BC, GH, SU). Arten är tidigare ej iakttagen i Lycksele lappmark.

Bläsand (*Anas penelope*). Allmänt förekommande upp i fjällregionen, där den liksom krickan var mindre talrik. De flesta observationerna gjordes i Gautsträsk, där mindre flockar sågs hela

inventeringsperioden. Ungkullar observerades i Ammarnäs-deltat i juli (IM, SU).

Bergand (*Aythya marila*). Hela sommaren fanns 5–25 ex., parvis och i flockar, i L. Tjulträsk samt i innersta delen av St. Tjulträsk. I juli sågs ungvullar i L. Tjulträsk och i ån mellan L. och St. Tjulträsk (SU). Den 26.6 sågs par eller grupper om 3–4 ex. i flera småsjöar i Råtakvagge (SU). 2 hanar och 2 honor sågs vid några tillfällen i småsjöarna bakom Kaissats och Valle, dessutom en hona med en kull ungar i Gautsträsk den 11.7 (SU).

Vigg (*Aythya fuligula*). 4 hanar och 2 honor sågs den 11.6 vid Tjulåns mynning.

Knipa (*Bucephala clangula*). Sedd i L. och St. Tjulträsk vid varje besök (SU) och dessutom i Gautsträsk, där 10 ex. iaktogs den 11.6 i Vindelälvens utflöde. Observationer finns också från en liten tjärn vid vägen nära St. Tjulträsk och av överflygande exemplar norr om St. Tjulträsk. En hona med 7 nykläckta ungar sågs i deltaområdet vid Ammarnäs den 23.6.

Alfågel (*Clangula hyemalis*). Ett par höll hela sommaren till i L. Tjulträsk (SU). Arten iaktogs också i Råtakvagge den 25.6.

Svårta (*Melanitta fusca*). Sedd vid varje besök i L. Tjulträsk, där som mest 40 gamla fåglar observerades, och i innersta delen av St. Tjulträsk (SU). I L. Tjulträsk sågs åtskilliga ungvullar i juli och början av augusti (SU). 1 par sågs också i en liten sjö norr om Kaissats.

Sjöorre (*Melanitta nigra*). Som mest fanns i L. Tjulträsk 25 gamla fåglar, dessutom iaktogs arten i innersta delen av St. Tjulträsk, och i bägge sjöarna sågs sedermera ungvullar (SU).

Småskrake (*Mergus serrator*). Arten iaktogs vid bron över Vindelälven i mitten av juni. Dessutom sågs 2 hanar i östra delen av Gautsträsk den 10.6.

Storskrake (*Mergus merganser*). Enstaka observationer gjordes under inventeringsperioden.

Fjälligås (*Anser erythropus*). I deltat innanför L. Tjulträsk sågs den 1.8 2 ex. (AU, SU, T. GUSTAFSSON).

Kungsörn (*Aquila chrysaetos*). Kungsörnar har i huvudsak iakttagits inom två skilda områden, dels kring Gautsträsk och Vindelälvens dalgång ovanför sjön, och dels vid deltaområdet innanför L. Tjulträsk.

Den 12.6 sågs 1 ex. vid Ailatesnjases sydvästra stup. I mitten av

juni sågs kungsörn flera gånger flyga över Gautsträsk och den 15.6 över Ribovardo.

Vid deltaområdet innanför L. Tjulträsk iaktogs 3 ex. den 20.6 (SU), 2 ex. den 8.7 (SU, P. BRINCK), 2 ex. dykande mot renflock om 6 djur på Jenovardo den 16.7 (AU, SU) samt 1 ex. den 1.8 (SU, T. GUSTAFSSON).

Dessutom finns en observation av 1 ex., som den 2.7 kom seglande från St. Tjulträsk upp mot Solåive.

Även om örnarna är kända för att kunna göra långa dagliga jakturer, kan det med hänsyn till observationernas koncentrationer till dessa två vitt skilda lokaler inte uteslutas, att vi här har att göra med två par. Var paret innanför L. Tjulträsk häckar går inte att uttala sig om, men vad det andra paret beträffar är det sedan gammalt känt, att ett par brukar häcka på en klipphylla i Ailatesnjases brant. ZETTERBERG (1920, 1925) anger, att kungsörn årligen häckat i trakten av Ammarnäs sedan början av 1900-talet. De har då haft sina jakturer förlagda till trakterna kring Gautsträsk. Häckning konstaterades 1944 (CURRY-LINDAHL 1963). Kungsörnsobservationer finns också omnämnda av HÖRSTADIUS (1951) och MARKGREN (1962).

Fjällvråk (*Buteo lagopus*). 1 par häckade i ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttning. Då boet hittades den 29.5, var ruvningen redan påbörjad. Den 3.6 låg 5 ägg i boet. 2 ex. sågs också vid en excursion till Marsivagge den 7.6.

Sparvhök (*Accipiter nisus*). Enstaka observationer, bl. a. nära förlägningsplatsen i början av juni.

Duvhök (*Accipiter gentilis*). 5 km norr om Ammarnäs längs Vindelälven sågs den 15.6 1 duvhök och 1 fiskgjuse attackera varandra i luften (BC, GH, SU). Dessutom sågs duvhök ytterligare två gånger på samma ställe under sommaren. 1 ex. observerades vid Tjulån den 24.6 och 1 ex. vid L. Tjulträsk den 16.7 (SU).

Blå kärrhök (*Circus cyaneus*). 5 km norr om Ammarnäs vid Vindelälven kom den 5.7 en gammal hane flygande med rov i klorna och sänkte sig mot ett myrparti (AU, SU, B. FRITZ). I Förteckning över Sveriges fåglar anges, att den troligen häckar i Lycksele lappmark. Denna observation ger vissa indikationer om häckning, men några säkra bevis finns fortfarande inte.

Fiskgjuse (*Pandion haliaëtus*). 1 ex. sågs över heden i Djupfors den 4.6. Sedd högt över L. Tjulträsk den 29.6 (AU, SU) samt

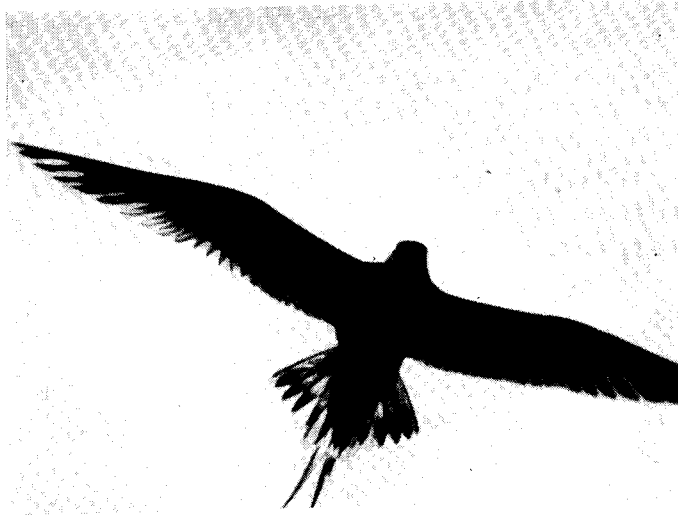

Fig. 1. Fjälllabbe (*Stercorarius longicaudus*). Kaissats, juni 1963.
Foto I. LENNERSTEDT.

högt över Ammarnäs den 10.7 (SU). Dessutom iakttagen i Marsivagge vid varje besök där.

Jaktfalk (*Falco rusticolus*). 1 ex. observerades från parkeringsplatsen vid St. Tjulträsk den 23.6 och några dagar senare 1 ex. i närheten av samma lokal. Den 27.6 iaktogs 1 ex. norr om Kaissats (IM). Det är troligt, att det rörde sig om samma individ vid samtliga dessa tillfällen. Den 26.6 sågs dessutom 1 ex. på Laddevardo vid Stiga lappläger (SU).

Stenfalk (*Falco columbarius*). Ett flertal observationer gjordes. 1 par häckade säkerligen på Ribovardos sluttning. Den 30.5 sågs där 1 ex. med byte i klorna. 1 par häckade i ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttning. Boet var beläget i en björk, och ruvning pågick vid ett besök den 15.6. Dessutom noterades bl. a. 1 ex. vid Ailatesnjases.

Tornfalk (*Falco tinnunculus*). Enstaka observationer gjordes. Bl. a. sågs 1 ex. med byte i klorna flygande mot Valle den 26.5 och 1 ex. vid Högbäckens lappläger den 26.6.

Dalripa (*Lagopus lagopus*). Häckade allmänt i området. Ett bo med 12 ägg hittades den 6.6. Vid ett besök den 21.6 pågick ruvning fortfarande.

Fjällripa (*Lagopus mutus*). Två hanar sågs i Råtakvagge den

26.6 (SU). En hane skrämde upp nära toppen på Äivesäive den 1.7 (IM). En höna sågs på Kaissats den 23.6, en tupp den 15.6 på Ribovardo och 2 tuppar på Valle den 11.6.

O r r e (*Lyrurus tetrax*). Orrspel hördes från många ställen under hela inventeringsperioden. I synnerhet tycks arten ha varit talrik på Kaissats sydsluttning ned mot St. Tjulträsk. Där hördes orrspelet nätterna igenom från många håll. Den 17.6 sågs en tupp vid renslakteriet ovanför Djupfors (SU).

T j ä d e r (*Tetrao urogallus*). Ett flertal observationer gjordes, framför allt i barrskog men även i björkskog. Sålunda stöttes enstaka tjädertuppar upp vid tre tillfällen på Kaissats sydsluttning. Ett bo med 7 ägg hittades den 26.5 nära vägen till St. Tjulträsk.

J ä r p e (*Tetrastes bonasia*). Enstaka observationer gjordes i barrskogsregionen under hela inventeringsperioden.

T r a n a (*Grus grus*). 3 ex. cirkade över Ammarnäs den 16.6. Den 23.6 sågs 1 ex. 3 km väster om Ammarnäs (SU, B. FRITZ).

S t ö r r e s t r a n d p i p a r e (*Charadrius hiaticula*). Några ex. sågs i Marsivagge och Råtakvagge, där ett bo med 3 ägg hittades den 26.6. Åtskilliga ex. sågs väster om Laddevardo samt kring Vuoreksjöarna nära Räker den 26–27.6 (SU). Flera observationer gjordes också vid L. Tjulträsk (SU).

L j u n g p i p a r e (*Charadrius apricarius*). Allmänt förekommande i alla besökta fjällhedsområden. Ett bo med 4 ägg hittades på Valle den 11.6.

F j ä l l p i p a r e (*Charadrius morinellus*). 1 ex. spelade mellan Kaissats och Valle den 5.6. Den 25.6 hittades två bon med 2 och 3 ägg på Laddevardo (GH). Den 25.6 sågs 1 ex. i Råtakvagge och 2 ex. på Mieskat. Slutligen hittades 3 nykläckta ungar den 27.6 vid Dautojaure (SU, B. FRITZ).

E n k e l b e c k a s i n (*Gallinago gallinago*). Enstaka observationer vid Gautsträsk och i Marsivagge och Råtakvagge. Bo med 3 ägg hittades den 11.6 på sluttningen ned mot Marsivagge (GH, SU).

M o r k u l l a (*Scolopax rusticola*). 2 ex. sågs dragande över Tjulåns utflöde ur St. Tjulträsk den 16.6 och 1 ex. på samma ställe den 3.8 (SU). En hona med en halv vuxen unge sågs vid St. Tjulträsk östra del den 16.6.

S k o g s s n ä p p a (*Tringa ochropus*). 1 ex. sågs i Ammarnäs-deltat den 11.7 (SU).

G r ö n b e n a (*Tringa glareola*). Förekom på flera ställen inom

området. Den 7.6 hittades ett bo med 4 ägg på en myr längs Vindelälven.

Drillsnäppa (*Tringa hypoleucos*). Tämligen allmän under hela inventeringsperioden.

Rödbena (*Tringa totanus*). 1 ex. iaktogs den 11.6 vid Tjulåns mynning. Flera ex. sågs väster om Laddevardo och kring Vuoreksjöarna den 26–27.6 (SU). Arten sågs dessutom vid varje besök i L. Tjulträsk (SU).

Svartsnäppa (*Tringa erythropus*). 6 ex. sågs på Kaissats den 20.6, 6 ex. vid L. Tjulträsk den 16.7 och den 8.8, 1 ex. i Ammarnäs (SU). Arten häckar ej i Lycksele lappmark.

Gluttsnäppa (*Tringa nebularia*). Spelande individer hördes flera gånger, bl. a. över Tjulåns dalgång. Ett par med halvvuxna ungar sågs vid Djupfors renslakteri den 4.7 (AU, SU, B. FRITZ).

Skärnsnäppa (*Calidris maritima*). Den 26.6 sågs 2 ex. och dessutom en gammal fågel med en unge i Råtakvagge. Den 26–27.6 sågs inte mindre än 23 ex. på plataerna sydost om Råker (SU). Dessutom iaktogs arten på Ribovardo. 2 par med 2–3 dagar gamla ungar hittades på platån mellan Guonger och Äivesäive den 27.6.

Observationerna av skärnsnäppa på Vuorekslätten vid Råker är intressanta med tanke på att det sedan gammalt är en känd häckningsplats för arten sedan slutet av 1930-talet och början av 1940-talet. SWANBERG (1945) uppger således, att det vid midsommar 1942 fanns minst 12 par inom detta område och att det på området Vuorek-Laddevardo-Råtak skulle finnas åtminstone 25 par. Arten är tydligen lika vanlig på dessa lokaler fortfarande.

Mosnäppa (*Calidris temminckii*). 2 par höll till inom deltaområdet vid Ammarnäs hela inventeringsperioden. Ett bo med 3 ägg hittades där den 8.7 (SU). Den 26.6 hördes 4 spelande ex. i Råtakvagge.

Kärnsnäppa (*Calidris alpina*). Ett par ex. observerades i Marsivagge och Råtakvagge, där ett bo med 4 ägg hittades den 25.6 (GH). Arten var talrik på Stormyran nedanför Vuomatjäkko den 28.6 (GH, SU, B. FRITZ).

Brushane (*Philomachus pugnax*). Den 7.6 sågs 10 spelande hanar samt 3 honor i Marsivagge. Den 11.6 iaktogs en hane vid Tjulåns mynning.

Smalnäbbad simsnäppa (*Phalaropus lobatus*). Den 2.6 observerades 5 hanar och 1 hona i deltaområdet vid Ammarnäs.

Fig. 2. Unge av fjällabb med äggtanden synlig som en vit fläck på övernäbbens spets. Guonger, 1.7.1963. Foto H. MYHRBERG.

Arten iaktogs sedan där hela inventeringsperioden, och den 8.7 hittades 2 bon med 4 ägg, 1 bo med 3 ägg samt en ensam unge (SU). Minst 3 par torde alltså ha häckat inom området. Den 5.6 sågs 10 ex. i Marsivagge och den 26.6 5 ex. i Råtakvagge, där ett bo med 4 ägg hittades den 25.6 (GH).

Fjällabb (*Stercorarius longicaudus*). 1 par (fig. 1) häckade på fjällheden mellan Kaissats och Valle. 2 ägg hittades den 5.6, men vid ett besök den 13.6 fanns 3 ägg i boet (BC, GH, SU). 1 par häckade på platån mellan Guonger och Rosavara. 1 unge (fig. 2) hittades där den 1.7 (IM). Dessutom observerades 2 ex. på Vuorekslätten vid Räker den 27.6 (SU) och 4 ex. söder om Vuomatjåkko den 28.6 (GH, SU, B. FRITZ).

Gråtrut (*Larus argentatus*). 2 ex. sågs i deltat vid Ammarnäs i mitten av juni.

Fiskmåsar (*Larus canus*). Arten sågs flera gånger i deltat vid Ammarnäs. Det torde ha rört sig om minst 3 ex. sammanlagt. Den 5.6 sågs 2 ex. i Marsivagge.

Ringduva (*Columba palumbus*). Smärre flockar sågs på flera ställen längs vägen mot Sorsele, bl. a. vid Gautsträsk (SU). Väster

om Ammarnäs gjordes enstaka observationer, bl. a. 2 ex. nära Karsbäcken den 8.6. Den 20.6 sågs 9 ex. på Näsberget.

Gök (*Cuculus canorus*). Förekom tämligen allmänt inom björkskogen.

Hökuggla (*Surnia ulula*). Hökugglan var den utan jämförelse talrikaste ugglan. Ett flertal observationer gjordes, varav en del skall nämnas här. 1 ex. sågs i hedbjörkskogen i Djupfors den 27.5. Fågeln var orolig och därför misstänktes häckning. En ungfågel sågs också den 14.6. Nära parkeringsplatsen vid St. Tjulträsk uppehöll sig hela inventeringsperioden ett par, men någon unge hittades aldrig. Däremot hittades ett par med 4 ungar några km längre västerut längs stranden (fig. 3). Dessutom sågs dagligen 1-3 ex. mellan Karsbäcken och St. Tjulträsk under slutet av juli fram till den 13.8 (SU). Den 12.8 satt 1 ex. på en TV-antenn i Kraddsele (SU). Slutligen må nämnas en observation av 1 ex. vid Högbäckens lappläger den 17.11 (SU).

Jorduggla (*Asio flammeus*). 1 ex. sågs i Marsivagge den 7.6 och 1 ex. vid Valle den 13.6 (BC, GH, SU).

Pärluggla (*Aegolius funereus*). Den 3.6 hördes 1 ex. hoa på Ribovardo, den 7.6 iaktogs 1 ex. på samma ställe och den 9.6 hittades boet. Det innehöll 1 ägg. Den 15.6 fanns 4 ägg i boet och den 24.6 7 ägg.

Större hackspett (*Dendrocopos major*). 1 ex. sågs den 12.8 vid förläggningen (AU, SU).

Mindre hackspett (*Dendrocopos minor*). Vid Tjulåns utflöde ur St. Tjulträsk observerades 1 ex. den 18.7 och ytterligare 1 ex. vid Tjulån 3 km väster om Ammarnäs den 26.7 (SU).

Tretåig hackspett (*Picoïdes tridactylus*). Den 16.6 iaktogs 1 ex. vid Djupfors renslakteri (SU). Under juli och augusti gjordes upprepade observationer längs vägen mellan Ammarnäs och St. Tjulträsk (SU). Den 1.8 sågs 4 ex. runt förläggningen och ytterligare några stycken på samma ställe den 4.8 (SU). Den 16.11 iaktogs 4 ex. vid parkeringsplatsen vid St. Tjulträsk (SU).

Spillkråka (*Dryocopus martius*). 1 ex. sågs vid förläggningen den 11.8 (SU).

Göktyta (*Jynx torquilla*). 1 ex. observerades vid förläggningen den 9.6.

Sånglärka (*Alda arvensis*). 1 ex. sågs i deltat vid Ammarnäs den 8.6, den 1.8 och den 7.8 (SU).

Fig. 3. Hökuggleungar (*Surnia ulula*). St. Tjulträsk, juni 1963.
Foto H. MYHRBERG.

Berglärka (*Eremophila alpestris*). 1 par sågs i Råtakvagge den 26.6 (SU) och 1 par med minst 2 utflugna ungar på Mieskat samma dag. På Vuorekslätten vid Räker sågs inte mindre än 9 par den 26–27.6 (SU). Dessutom iaktogs 1 par på Kaissats östsluttning flera gånger under juni månad.

Ladusvala (*Hirundo rustica*). Förekom häckande i Ammarnäs, men den är också iakttagen på flera andra ställen.

Hussvala (*Delichon urbica*). Häckade allmänt i Ammarnäs och andra bebyggda områden. Hussvalor sågs också inne mellan fjällen och ett flertal häckade i Ailatesnjases branter.

Backsvala (*Riparia riparia*). En liten koloni häckade bl. a. på en liten ö i Tjulåns mynning. Två bon låg endast 2–3 dm in i älvbrinken. Det ena innehöll 2 nykläckta ungar och 3 ägg den 3.7 och det andra 4 nykläckta ungar och 1 ägg. Om dessa bofynd är representativa för kolonin, var det alltså kläckningstid för den i början av juli.

Korv (*Corvus corax*). Enstaka ex. sågs under hela inventeringsperioden.

Kråka (*Corvus corone*). Förekom tämligen talrikt. Ett bo hittades på Kaissats sydsluttning i ängsbjörskogen nära ett fjällvråkbo.

Skata (*Pica pica*). Enstaka observationer gjordes under hela inventeringsperioden.

Nötskrika (*Garrulus glandarius*). Enstaka observationer vid förläggningen under juni månad. 1 ex. sågs vid flera tillfällen 3 km väster om Ammarnäs den 13-15.11 (SU).

Lavskrika (*Perisoreus infaustus*). En familjeflock sågs nära Vindelälven 6 km norr om Ammarnäs den 15.6 (GH, SU). 2 ex. iaktogs på Ribovardo den 20.6. 1 ex. sågs vid flera tillfällen i Ammarnäs den 13-15.11 (SU).

Talgoxe (*Parus major*). Flera par häckade i Ammarnäs. Dessutom sågs de vid flera tillfällen på Ribovardo och vid St. Tjulträsk. Den 15.11 sågs 1 ex. vid Högbäckens renslakteri (SU).

Lappmes (*Parus cinctus*). Den 14.6 sågs 2 ex. i barrskogen vid Djupfors.

Talltita (*Parus montanus*). Beträffande förekomst, se den särskilda redogörelsen för resultaten från provtytor och protokollgångar (ENEMAR 1964). Den 9.6 pågick ruvning i ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttning, medan ett matande par iaktogs redan den 8.6 i hedbjörkskogen vid Djupfors.

Trädkräpare (*Certhia familiaris*). 1 ex. strövade sjungande omkring på Ribovardos sluttningar den 30.5. På samma ställe sågs i mitten av juni 1 ex. Den 14.6 sågs en nyss utflugnen kull med 6 ungar i Djupfors.

Strömstare (*Cinclus cinclus*). 1 par uppehöll sig vid forsen ovanför bron över Vindelälven, där också häckning kunde konstateras. På denna lokal skall 1 par ha uppehållit sig i många år, och den iaktogs också där 1961 (MARKGREN 1962). 1 ex. sågs vid Karsbäcken nära Marsivagge den 5.6. 2 ex. sågs dagligen tiden 13-18.11 vid Tjulån, 2 ex. vid Vindelälvens utflöde ur Gautsträsk den 17.11 samt 1 ex. vid Kraddsele den 18.11 (SU).

Gärdsmyg (*Troglodytes troglodytes*). 1 sjungande hane hördes den 26.6 i barrskogen vid Djupfors.

Björktrast (*Turdus pilaris*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964). En liten koloni fanns nära förläggningen. I ett bo fanns 1 unge och 4 ägg, i ett annat 2 ungar och 2 ägg och i ett tredje 4 ägg den 10.6. Ett bo med 5 ägg hittades den 7.6 i ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttning.

Taltrast (*Turdus philomelos*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

I barrskog hittades den 28.5 vid Djupfors ett bo med 5 ljumma ägg och på Ribovardo ett bo med 5 halv vuxna ungar den 10.6.

I ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttning hittades ett bo med 1 ägg den 3.6. Därefter värptes ett 1 ägg per dag fram till den 7.6, då femte ägget lagts. Boet övergavs senare. I närheten hittades den 15.6 ett bo med 4 ägg. Ruvning pågick.

I hedbjörkskogen på Ribovardo hittades den 20.6 ett bo med 3 ungar och i Djupfors ett bo med 5 ägg den 4.6. Ruvning pågick i det senare boet fortfarande den 10.6.

Rödvingetrast (*Turdus iliacus*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

I barrskogen hittades endast 2 bon. Dels ett vid Tjulån den 16.6 med 5 ungar (BC, GH, SU), och dels ett färdigbyggt men tomt bo den 15.6 på Ribovardos sluttning. Dagen därpå innehöll det senare boet 1 ägg.

I ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttning hittades ett bo med 5 ägg den 29.5. Den 3.6 innehöll det 5 nykläckta ungar och den 11.6 fanns bara 2 skvättfärdiga ungar kvar. Alldeles intill hittades ytterligare ett bo med 5 ljumma ägg den 28.5. I detta bo fanns den 5.6 6 ägg, och den 11.6 kläcktes äggen. Den 15.6 hittades i närheten en nykläckt kull och samtidigt en kull med utflugna ungar. På Valles sydsluttning hittades samma dag två bon med vardera 6 ägg.

I hedbjörkskogen vid Djupfors hittades den 26.5 ett bo med 6 ägg, den 28.5 ytterligare ett bo med 6 ägg och den 4.6 ett tredje bo, också det med 6 ägg. I sistnämnda bo pågick ruvning två dagar senare, men vid ett besök den 10.6 var ungarna kläckta, och den 17.6 var de nästan flygga. I närheten hittades den 10.6 ett bo med 5-6 dagar gamla ungar, som den 17.6 var flygga.

Ringtrast (*Turdus torquatus*). 1 ex. sågs vid Ailatesnjases sydvästra stup den 12.6. Dessutom hördes varning i mitten av juni vid Valle och flera ringtrastar sågs under juni i passet mellan Valle och Kaissats. Den 15.6 hittades ett bo med 4 ägg på Ribovardo.

Koltrast (*Turdus merula*). 1 ex. sågs 3 km nordväst om Ammarnäs den 20.7. Fågeln samlade föda och häckade troligen (SU). Enstaka häckningsfynd finns tidigare från Lycksele lappmark (Förteckning över Sveriges fåglar). Dessutom sågs i Ammarnäs 1 ex. den 21.6 och 1 hane den 23.6.

Stenskvätta (*Oenanthe oenanthe*). Allmän på kalfjället. Den

14.6 hittades ett bo med 7 ägg på Djupforsheden (SU), den 27.6 ett bo med 4 ungar och 1 rötägg på Kaissats topp (IM) och den 1.7 ett bo med 4 ungar och 1 rötägg på platån mellan Rosavare och Guonger (IM).

B u s k s k v ä t t a (*Saxicola rubetra*). Förekom tämligen allmänt. Sålunda fanns 1 par vid St. Tjulträsk, 3 par mellan St. Tjulträsk och förläggningen, 5 par mellan förläggningen och Ammarnäs, 1 par i samhället och några par norr om samhället längs Vindelälven. Beträffande övriga häckningsbiologiska data, se LENNERSTEDT (1964, sid. 94 i föreliggande häfte).

R ö d s t j ä r t (*Phoenicurus phoenicurus*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

I Ribovardos barrskog hittades den 9.6 ett bo med 8 ägg, som fortfarande ruvades den 16.6.

I ängsbjörkskog hittades vid vägen nära St. Tjulträsk ett bo, där 6-7 ungar just lämnade boet den 25.6. På Kaissats slutningar hittades den 9.6 ett bo utan ägg. Den 15.6 fanns där 6 ägg. I närheten hittades den 25.6 ett med 6 nästan flygga ungar.

I hedbjörkskogen vid Djupfors hittades den 27.5 ett nybyggt bo utan ägg, ett bo med ägg den 10.6 och ungar den 21.6, ett bo med 7 ägg den 14.6 och ungar den 21.6 samt ett bo med skvättfärdiga ungar den 14.6.

B l å h a k e (*Luscinia svecica*). Allmän i björkskogen och mycket allmän i Videregionen. 3 bon hittades. Ett låg i ängsbjörkskogen nära St. Tjulträsk och innehöll 6 nästan flygga ungar den 22.6. Ett låg i hedbjörkskogen i Djupfors och innehöll den 10.6 ägg, som kläcktes den 21.6. Slutligen hittades ett bo med 6 ägg den 5.6 i videregionen i Marsivagge.

R ö d h a k e (*Erithacus rubecula*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

S ä v s å n g a r e (*Acrocephalus schoenobaenus*). 1 ex. hördes den 2.6 i deltaområdet vid Ammarnäs och hördes också i fortsättningen vid enstaka tillfällen. 2 sjungande hanar hördes vid Sirvesjokk innanför L. Tjulträsk den 28.6. Arten anges inte som häckande i Lycksele lappmark (Förteckning över Sveriges fåglar). Det är dock troligt, att den bör räknas till den häckande faunan efter de senaste årens fynd. Således iaktogs 5 sjungande ex. i deltaområdet i Laisan vid Tärna 22-25.6.1956 och ytterligare 1 ex. vid samma sjö den 7.7 samma år (DELIN, MYHRBERG & SVENSSON 1957). NILSSON

Fig. 4. Lövångare (*Phylloscopus trochilus*). St. Tjulträsk, juni 1963. Foto B. ALM.

(1963) anger också 3 sjungande hanar i Marsivagge den 6.7.1961 och från samma år rapporteras 3 sjungande sävsångare vid L. Tjulträsk av CURRY-LINDAHL (1963), som dock felaktigt anger denna lokal som den sydligaste i fjällkedjan (jfr fynden vid Tärna). Det är troligt att arten är talrikare än vad dessa fåtaliga fynd anger och att häckning rimligen bör förekomma någonstans inom Lycksele lappmarks fjällvärld, även om inget bofynd hitintills gjorts.

Trädgårdssångare (*Sylvia borin*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964). Det första exemplaret hördes i ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttningar redan den 29.5.

Ärtsångare (*Sylvia curruca*). 1 ex. iaktogs den 20.7 samlande föda 3 km nordväst om Ammarnäs (SU). Troligen var det fråga om häckning, men något bofynd föreligger fortfarande inte från Lycksele lappmark (jfr LUNDBERG 1960).

Lövångare (*Phylloscopus trochilus*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

Ett bo med 6 ägg hittades i ängsbjörkskogen vid vägen nära St. Tjulträsk den 21.6, vid St. Tjulträsk ett bo med 6 ägg den 15.6 och samma dag ett bo med 6 ägg på Kaissats sydsluttningar. På Valles sydsluttning hittades ett bo med 6 ägg den 9.6, den 11.6 fanns 7 ägg

i boet och ruvning pågick fortfarande den 15.6. I närheten hittades ett bo med 7 ägg den 14.6 och ett bo med 6 ägg den 15.6.

I hedbjörkskogen vid Djupfors innehöll ett bo 7 ägg den 14.6.

Beträffande övriga häckningsbiologiska data, se LENNERSTEDT (1964, sid. 94).

Gransångare (*Phylloscopus collybita*). 1 ex. hördes i blandskog norr om Gautsträsk den 29.5.

Grönsångare (*Phylloscopus sibilatrix*). 1 ex. sjöng flitigt i ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttning den 29.5. Fågeln fanns kvar åtminstone till midsommar. Den höll till på samma sluttning hela tiden, men den var inte särskilt stationär utan strövade omkring över ett mycket stort område. Det kan alltså ha rört sig om en ensam hane. Under senare år har en del observationer gjorts i Lycksele lappmark (jfr LUNDBERG 1960), men något bofynd finns ännu inte.

Nordsångare (*Phylloscopus borealis*). 1 ex. hördes den 18.6 i skogen nedanför Näsberget nära samhället. Nästa dag var den försvunnen. Arten är tidigare en gång iakttagen i Ammarnäs-området, nämligen den 30.6-1.7.1961, då 1 ex. hördes vid St. Tjulträsk (BLADH 1962).

Kungsfågel (*Regulus regulus*). Förekom tämligen allmänt i barrskogen. En kull utflugna ungar sågs den 20.6 på Ribovardo.

Grå flugsnappare (*Muscicapa striata*). Förekom mindre allmänt inom såväl barr- som björkskog.

Svartvit flugsnappare (*Ficedula hypoleuca*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964). En kull med 6 ungar hittades den 29.6 nära Ammarnäs.

Järnsparv (*Prunella modularis*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

Två bon hittades i ängsbjörkskogen på Valles sydsluttning, ett med 5 nykläckta ungar den 15.6 och samma dag ett bo med 6, något äldre ungar. Nyutflugna ungar sågs den 28.6 i passet mellan St. Aigert och Vuomatjäkko (SU).

Ängspiplärka (*Anthus pratensis*). Mycket allmän ovanför skogsgränsen. Bofynden är fördelade i tiden enligt tabellen på nästa sida.

Kläckningen var alltså i full gång vid midsommartid, vilket betyder, att äggläggningen bör ha påbörjats under de första tio dagarna i juni.

Trädpiplärka (*Anthus trivialis*). Beträffande förekomst, se

Datum	Antal bon med									
	3 ägg	4 ägg	5 ägg	6 ägg	1 unge	2 ungar	3 ungar	4 ungar	5 ungar	6 ungar
7.6	1		1	1						
11.6			2	2						
13.6			1	2						
14.6			1							
16.6			3	4						
20.6				2						
22.6			1						1	
25.6			1		1 ^a				2	1
27.6			1						1	2

^a 1 boet fanns dessutom 5 ännu inte kläckta ägg.

ENEMAR (1964). Intill förläggningen hittades ett bo med 3 ägg, som kläcktes den 26.7 (SU). Boet var plundrat den 29.7.

Sädesärta (*Motacilla alba*). Förekom tämligen allmänt vid bebyggelse. Ett bo med 5 ungar hittades 5 km norr om Ammarnäs den 27.6.

Gulärta (*Motacilla flava*). Häckade tämligen allmänt på myrar och sankängar längs Vindelälven.

Sidensvans (*Bombycilla garrulus*). 1 ex. sågs i Ammarnäs den 17.11 (SU).

Varfågel (*Lanius excubitor*). 1 ex. sågs vid upprepade tillfällen mellan den 15.6 och den 18.7 vid Vindelälven 5 km norr om Ammarnäs. Den 8.8 sågs 2 ex. vid Tjulån 2 km väster om Ammarnäs, och den 12.8 gjordes 4 observationer mellan förläggningen och samhället (SU).

Stare (*Sturnus vulgaris*). Häckar allmänt i holkar i anslutning till bebyggelse. Staren är en art, som har ökat under 1900-talet. ZETTERBERG (1920, 1925) anger, att den anländer till Kraddsele och Ammarnäs mycket tidigt på våren, men att arten inte är iakttagen i dessa trakter under häckningstiden. Däremot sågs starar åter om hösten ända in i oktober men aldrig öster om Ammarnäs så sent på året, vilket antyder att de flyttar västerut in i Norge, något som tidigare påpekats för den population, som häckar i Umeälvens dalgång (DELIN, MYHRBERG & SVENSSON 1957).

Grönsiska (*Carduelis spinus*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

Gråsiska (*Carduelis flammea*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

Ett bo hittades den 5.6 i ängsbjörkskogen vid St. Tjulträsk. Den 6.6 innehöll det fortfarande inget ägg, den 8.6 1, den 9.6 2 och 10.6 3 ägg. Den 11.6 undersöktes inte boet, men det konstaterades senare, att 4 ägg lagts.

Domherre (*Pyrrhula pyrrhula*). Enstaka observationer gjordes i barrskogen. Den 29.5 sågs 1 par i ängsbjörkskogen vid St. Tjulträsk.

Tallbit (*Pinicola enucleator*). I granskogen vid Djupfors observerades 1 ex. den 27.5, 1 ex. sjöng den 4.6 och 1 par sågs den 21.6.

Korsnäbb (*Loxia sp.*). Smärre överflygande flockar iaktogs då och då i barrskogen. Det torde i samtliga fall ha rört sig om mindre korsnäbb.

Det torde i detta sammanhang vara lämpligt att påpeka en felaktighet i Förteckning över Sveriges fåglar, där större korsnäbb (*Loxia pytyopsittacus*) inte finns angiven som funnen i Lycksele lappmark. ZETTERBERG (1925) skriver om denna art, att den »i likhet med den mindre korsnäbben förekom ganska allmänt i barrskogsområdet» från hösten 1921 till våren 1922.

Bofink (*Fringilla coelebs*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964). En hona, som samlade bomaterial, iaktogs på Ribovardos sluttning den 30.5.

Bergfink (*Fringilla montifringilla*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

Ett bo hittades i ängsbjörkskogen vid St. Tjulträsk. Den 6.6 fanns 4 ägg i boet och den 8.6 6 ägg. Ett bo med 2 ägg hittades den 15.6 på Valles sydsluttning och i närheten samma dag ett bo med 6 ägg, som ruvades.

I hedbjörkskogen vid Djupfors innehöll ett bo 6 ägg den 10.6 och ungar den 21.6 och ett annat bo i närheten innehöll den 21.6 5-6 dagar gamla ungar.

Gulsparrv (*Emberiza citrinella*). Flera exemplar hördes under juni månad sjunga i anslutning till samhället och odlad mark.

Ortolansparv (*Emberiza hortulana*). 1 ex. sjöng vid Tjulån 3 km väster om Ammarnäs den 23-24.6 (BC, GH, SU). Ytterligare 1 ex. hördes några gånger under juni vid Tjulån nära Ammarnäs.

Ortolansparven hör till de arter, som har minskat under senaste årtionden. I början av 1900-talet fanns ett eller flera par i anslut-

ning till varje bebyggd plats (ZETTERBERG 1920, 1925) och 1950 och 1953 var den fortfarande ganska vanlig (ENEMAR, muntl.).

Sävsparv (*Emberiza schoeniclus*). Beträffande förekomst, se ENEMAR (1964).

Sävsparven häckade på en del lämpliga lokaler allmänt. Bl. a. hittades 8 bon inom en yta av ungefär 500×500 m nära St. Tjulträsk. I ängsbjörkskogen på sydsluttningarna av Kaissats och Valle hittades dagarna omkring den 15.6 2 bon med 4 ägg, 2 bon med 5, 9 bon med 6 och 1 bo med 7 ägg. Under tiden 20–25.6 hade de flesta av de återbesökta bona kläckt eller var under kläckning.

Den 11.6 hittades ett bo med 4 ägg i Marsivagge (GH).

Beträffande övriga häckningsbiologiska data, se LENNERSTEDT (1964, sid. 94).

I ängsbjörkskogen på Kaissats sydsluttning och vid St. Tjulträsk ringmärktes i slutet av juni ett 60-tal fåglar. Det är vår förhoppning att i ett annat sammanhang få återkomma med en specialstudie över artens ortstrohet (MYHRBERG & SVENSSON).

Lappsparv (*Calcarius lapponicus*). Mycket allmän i videregionen. Under juni månad hittades 3 bon med 5 ägg och 2 bon med 6 ägg.

Snösparv (*Plectrophenax nivalis*). 1 hane sågs vid Råtakvagge den 7.6 och ytterligare 1 hane på Lissvotjåkko den 25.6. Den 26.6 sågs 2 ex. på toppen av Laddevardo (BC, GH, SU, B. FRITZ). Minst 7 par sågs nära toppen av Äivesåive den 1.7 (IM).

Gråsparv (*Passer domesticus*). Förekom allmänt i samhället. ZETTERBERG (1925) anger, att gråsparven invandrade till Ammar-näs 1905, men att den de närmast följande åren blev utrotad och sedan inte hade setts till. När återinvandring har ägt rum finns inte angivet i litteraturen.

Litteratur

- BLADH, S., 1962. Smärre meddelanden: Nordsångare (*Phylloscopus borealis*). Vår Fågelvärld 21: 321.
- CURRY-LINDAHL, K., 1963. Vindeldalen och dess fjäll. I Natur i Lappland I: 480–498.
- DELIN, H., MYHRBERG, H. & SVENSSON, S., 1957. Tärnasjön, Ahasjön och Laisan — tre fågelsjöar i Västerbottensfjällen. Sveriges Naturs Årsbok 48: 136–156.
- ENEMAR, A., 1964. Småfågelfaunans täthet och sammansättning i några

- skogsbiotoper längs övre Vindelälven år 1963. Fauna och Flora 59: 1-23.
- Förteckning över Sveriges fåglar. 1962. 5:e upplagan. Svensk Natur, Stockholm.
- HÖRSTADIUS, S., 1951. The Xth international ornithological congress. Proceedings of the Xth international ornithological Congress. Almqvist & Wiksell, Uppsala. Sid. 13-33.
- LENNERSTEDT, I., 1964. Några drag i häckningsbiologin hos lövsångare, buskskvätta och sävsparv i mellersta Lappland. Fauna och Flora 59: 95-123.
- LUNDBERG, S., 1960. Några nordliga fågelfynd i Tärnattrakten år 1958. Vår Fågelvärld 19: 235-236.
- MATHIASSEN, S., 1959. Exkursionen till Ammarnäs, Lappland, den 19-29 juni 1958. Vår Fågelvärld 18: 243-244.
- MARKGREN, M., 1951. Ornitologiska notiser från södra och mellersta Lappland, ett preliminärt meddelande. Fauna och Flora 46: 30-40.
- 1962. Exkursionen i Ammarnäs-området 19-27 juni 1961. Vår Fågelvärld 21: 76-78.
- NILSSON, L., 1963. Fågeliakttagelser vid Ammarfjället juli 1961. Fauna och Flora 58: 69-72.
- SWANBERG, P. O., 1945. Om skärnsnäppan, *Calidris m. maritima* (BRÜNNICH), i de svenska fjällen och dess häckningsbiologi. Fauna och Flora 40: 108-133, 154-169.
- 1951. Till kännedomen om vissa fåglar i Lappland. Fauna och Flora 46: 11-29, 111-136.
- ZETTERBERG, H., 1920. Fågelfaunan i södra Lappland. Fauna och Flora 15: 97-118.
- 1925. Bidrag till kännedomen om fågelfaunan i Sorsele sockens fjällområde. Fauna och Flora 20: 119-139.